

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i stolp, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekočni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevski 7.563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kje smo v gospodarstvu

Dejstvo je, da se gospodarsko življenje ne razvija enakomerno, pač pa gre njegova pot po gotovih zakonih valovito: depresiji sledi dvig, ki vodi do viška, kjer ga pa čaka kriza, ki se konča z depresijo in tako se zopet nadaljuje valovanje gospodarskega življenja.

V interesu vsega gospodarstva je, da ve, v kateri fazi se nahaja, kajti le tako mu je omogočeno gledanje naprej, ki pomeni v gospodarstvu vse. Le podjetnik, ki lahko računa z gotovimi dejstvi v bodočnosti, bo mogel mirno po načrtu gospodariti. Zato smatra moderna narodnogospodarska veda za svojo glavno nalogo, ugotoviti, kje smo v gospodarstvu in postaviti prognozo saj za najbližji čas. In doseglja je v tem oziru prav lepe uspehe, katere s pridom izrabljajo praktični gospodarji. Vzemimo n. pr. samo prognozo cen prašičev, ki jo je 1928 izdelal nemški strokovnjak dr. Hannau: Razvoj cen v l. 1929 je pokazal popolno skladnost med gibanjem fiktivnih cen in cen prognoze. Tudi pri nas se vedno bolj množijo zbrani statistični podatki o našem gospodarstvu, ki naj dajejo pregledno sliko o trenutnem stanju našega gospodarstva. O postavljanju prognoz zaenkrat še ni govora, saj smo pretežno agrarna država. Vendar se more na podlagi sedanjega stanja podati takale slika:

Mila zima 1929—1930 je prinesla vsepovsod razočaranje: tako produkcija kakor trgovina sta računali, da se bo ponovila prejšnja zima in temu nazoru primerno usmerili svoje delovanje. Kakor je lani na eni strani huda zima prinesla gospodarstvu skrbi, tako je na drugi strani tudi letošnja zima bila škodljiva. Vzemimo n. pr. samo premogovnike in lesno stroko. V jeseni se je pojavilo veliko povpraševanje, ne samo producenti celo konzumenti so si delali velike zaloge, od katerih pa živijo še sedaj spomladi. Posledice tega niso izostale: premogovniki so začeli že v januarju skrbeti svoje obratovanje in danes n. pr. Trboveljska premogokopna družba dela v večini svojih rudnikov samo 3 dni na teden, Hrastnik pa celo počiva. S tem ni prizadeta samo družba, ampak zlasti delavstvo, ki nima dovolj zaslužka. Če pa delavstvo v revirjih ne zasluži dovolj, ne služijo tudi trgovci in obrtniki ne. Promet v trgovinah in v obrtnih delavnicah je manjši, in to pride do veletrgovine in industrije, ki morata tudi zmanjšati obrat. Slabšo zaposlenost beležijo tudi nekatere druge panoge kakor n. pr. papir.

Poslabšanje položaja našega kmeta v celi državi povodom nizkih cen kmetijskih proizvodov tudi vpliva na zmanjšanje industrijske in trgovinske delavnosti.

Poslabšanje konjunktura se opaža tudi na denarnem trgu, kjer dotok vlog ni tako znanen kakor bi moral biti v tem času, kar je vsekakor pomemben znak.

Nadalje smo v marcu zabeležili znatnejši dvig števila konkurzov v tkzv. prečanskih krajih, iz česar moramo sklepati na popuščanje gospodarske konjunktura. V tekočem letu je tudi naraslo število konkurzov v Sloveniji. Dočim smo v prvih 3 mesecih lani zabeležili 11 konkurzov, v drugih 3 mesecih 14, v tretjih treh mesecih 11 in v četrtih 3 mesecih 10 konkurzov, jih je bilo v prvih 3 mesecih letos razglašanih 18. Da obstaja poslabšanje konjunktura, je razvidno tudi iz zadnjega poročila Narodne banke (št. 4. za oktober-december).

Tega popuščanja konjunktura pa ne opazamo samo pri nas, ampak tudi v drugih državah, kjer ravnotako osnovne industrije niso dobro zaposlene.

Kakšen bo razvoj, ni mogoče prorokovati, vse pa kaže, da bo razvoj konjunktura v jeseni in pozimi zopet odvisen od razvoja cen kmetijskih proizvodov, torej navezane od naše in svetovne letine. In zato ni čudno, če čitamo v srbskih listih, da si kmet ne želi ravno najboljše letine, ker so z njo zvezane tudi nizke cene. Dejstvo pa je, da danes o cenah naših kmetijskih proizvodov, ne odločuje naša proizvodnja sama, pač pa svetovni trg, čegar razvoj je pa še bolj kompliciran in odvisen od najrazličnejših faktorjev.

V Split pride zastopstvo „Lloyd Registra“

Belgrad, 8. aprila. AA. Glavni odbor družbe »Lloyd Register« je obvestil našega kraljevskega poslanika v Londonu, da je glavni odbor na eni svojih zadnjih sej sklenil otvoriti v naši državi svojo posebno zastopstvo in sicer v Splitu. Za njenega predstavnika je bil imenovan G. A. D. Brown.

Izpraznitev Porenja se izvrši

Francoska vlada trdno odločena, da izvrši izpraznitev Porenja v predpisanem roku — Vprašanje ratifikacije Youngovega načrta

Pariz, 8. aprila. n. Zadnje Tardieujeve izjave o izpraznitvi Porenja in vest, da se je nameravala poslati nemški vladi posebna nota, je v zadnjih treh dneh povzročilo do neke vrste poslabšanja političnih odnošajev med Francijo in Nemčijo. Kakor doznava Vaš dopisnik z merodajne strani, gre pri tem samo za slep alarm. Francoska vlada ne bo ničesar opustila, da se bo končala izpraznitev tretjega porenjskega pasu, če le količkaj mogoče do predpisanega termina 30. junija 1930. Seveda je pri tem treba pomisliti, da je izvršitev predel za uveljavljenje Youngovega načrta obenem predpogoj za izpraznitev, in da so se ta predela zakasnila, česar pri določitvi termina 30. junija niti Stresemann niti Briand nista mogla misliti.

Če se bo tudi do 1. maja mednarodna reparacijska banka res oživotvorila in bo s tem

veljavnost Youngovega načrta priznava, ostane za izvedbo izpraznitve na razpolago samo dva meseca, kar je zelo malo. Vendar se lahko z vso gotovostjo reče, da je na francoski strani trdna volja, kolikor mogoče pospešiti izpraznitev, in da francoski vladi niti najmanj ne na tem, da bi z odgoditvijo termina povzročila kako diplomatično nevoljo.

Kar se tiče formalnih vprašanj za uveljavljenje Youngovega načrta, je pričakovati ratifikacije v Belgiji še tekom tega tedna. S strani upniških držav bi manjkale potem še Anglija, Italija in Japonska. Za uveljavljenje Youngovega načrta pa je potrebna ratifikacija samo štirih držav. Ratifikacija s strani Anglije bo pač samo formalnega značaja. Kar se tiče Italije, je malo verjetno, da bi Italija za ratifikacijo res zahtevala poprejšnji sporazum v vprašanju vzhodnih reparacij. Zdi se pa, da

je tudi v vprašanju vzhodnih reparacij rešitev že blizu.

Mednarodna reparacijska banka

Pariz, 8. aprila. n. Potem, ko bosta nemški in francoski parlament ratificirala Youngov načrt, se bo sestal koncem tega tedna v Baslu nadzorstveni svet mednarodne reparacijske banke k ustanovni seji. Na tej seji bosta predvsem imenovana predsednik nadzorstvenega sveta, ki bo najbrže Gerra, in glavni ravnatelj, ki bo najbrže Quesnay. Francoski finančni minister je poročal v ministrskem svetu, da bo mednarodna reparacijska banka takoj po prevzemu poslov dne 1. maja razpisala emisijo prvega reparacijskega posojila. Predhodna pogajanja so toliko kot zaključena, tako da je računati z razmeroma kratko emisijsko dobo.

V Jugoslaviji se ponovi Marconijev poizkus

Zagreb, 8. aprila. r. Zagrebška radio postaja namerava v zvezi z zagrebškim velesojom ponoviti Marconijev poskus. Te dni pripravljajo posebno predavanje o poskusu prenosa električnega toka po zraku. Potem se bodo

užgale električne žarnice iz Eindhovena. V kolikor bo prišlo do sporazuma, se bo prenos izvršil iz Ljubljane. Tozadevno se vodijo pogajanja z Ljubljano, da bi se poskus napravil že v tem tednu.

Bolgarska vlada proti makedonstvujušim Groznje makedonstvujušim generalu Zečevu

Sofija, 8. aprila. r. Širijo se vesti, da je bolgarska vlada dala aretirati člana makedonskega revolucionarnega odbora Ivana Karadžijeva in Stravijo Razvigorova, ki sta označena kot izvrševalca atentatov v Jugoslaviji. Radi tega so makedonstvujušči zelo ogorčeni. To svojo gorečnost so pokazali z dejanji. Vlada je naročila generalu Zečevu, šefu vojnega okrožja v jugozapadni Bolgariji, da ukrene represivne

korake. General Zečev je dobil pismo od neke skupine državljanov v Vravči. V njem ga opozarjajo, da bo plačal z življenjem, ako ne bo prenehal vmešavati se v makedonske zadeve. To je direktna grožnja makedonstvujušim, ki mora imeti resne posledice. Kakor se čuje, je general Zečev to pismo izročil ministru za vojno Ivanu Baradžijevu, ki je že podvel potrebne korake.

Vojno letalstvo v Italiji

Rim, 8. aprila. Senat je po daljši debati, v kateri je senator Bonardi izjavil, da mora Italija biti popolnoma pripravljena tudi v zraku, sprejel proračun ministrstva za letalstvo. Proračun znaša 700 milijonov lir. Minister za letalstvo Balbo je izjavil, da se bo ta proračun v najkrajšem času zvišal na 1000 milijonov lir, to je: Italija bo izdajala samo za letalstvo eno milijardo lir. Balbo je omenil, da je leta 1914 proračun za vojna letala znašal 30 milijonov lir, kar odgovarja vrednosti okoli 350 milijonov

lir v današnjem denarju, torej se danes izdaja za letalstvo le 50 odstotkov več ko leta 1914. To kljub temu, da je takrat eno vojno letalo stalo 25—35.000 lir, danes pa en vojni aeroplan stane 250.000 lir minimalno, maksimalno pa skoro en milijon lir, torej 10—40 krat več nego pred vojno. Glede kakovosti aparatov samih je minister izjavil, da najnovejši italijanski tip ne zaostaja za najmočnejšimi aparati sveta, da lahko letajo brez pristanka več tisoč km in nesejo veliko tonažo bomb.

Pasivni odpor Indije se veča

London, 8. aprila. n. Kampanja pasivnega odpora v Indiji se počasi veča. Včeraj sta bila za strašilo obsojena dva okrajna voditelja na dveletno ječo in denarno globo, dasi zakon o solnem monopolu predvideva največ šestmesečni zapor. V Aatu, vasi pri Dandiju, je prišlo do spopadov med policijo in Gandijevimi prostovoljci. Ranjena sta bila dva policista, dve osebi pa sta bili aretirani. Gandi je takoj odšel v Aat, kjer je danes izvršil poizkus pridobivanja soli. To bo povzročilo, da bo Gandi najbrže aretiran, kar sam želi.

Bombay, 8. aprila. AA. Tudi tu so pristali Gandija kršili solni monopol in proizvajali sol. Policija je prijela 50 Gandijevih prijateljev.

Zagreb proslavi 10 letnico DN

Zagreb, 8. aprila. r. Zagrebško društvo za pospeševanje ciljev društva narodov je sklenilo prirediti svečano proslavo desetletnice Društva narodov. Ta proslava se bo izvršila dne 13. aprila in bo ta dan v hotelu Esplanade akademija in svečan banket. Dne 14. aprila bo Krabbe, član informacijskega oddelka tajništva Društva narodov predaval o delovanju Društva narodov. Krabbe je član ene izmed najstarejših rodbin na Danskem. Dva njegova prednika sta bila podkralja Danske in Norveški v 17. stoletju. Kot člani informacijskega oddelka vzdržuje zveze z Dansko, Švedsko in Norveško. Znan je po svojih delih od Društva narodov.

Kršč. soc. stranka se ustanovi na Madjarskem

Budimpešta, 8. aprila. r. Bivši predsednik vlade Štefan Friedrich, za katerega se ve, da se v poslednjem času ne strinja z Bethlenovo politiko, je pričel z akcijo za ustanovitev krščanske socialistične stranke. Dosedaj je pripadal Wolfovi stranki, iz katere je izstopil.

Mednarodna želez. konferenca v Opatiji

Opatija, 8. aprila. r. 23. aprila se bo tu otvorila mednarodna železniška konferenca, ki se je bodo udeležili zastopniki Jugoslavije, Češkoslovaške, Nemčije, Madžarske in Italije.

Sestanek

ministrov male antante

Pariz, 8. aprila. AA. Dr. Beneš, dr. Marinkovič in Titulescu so imeli sestanek o vprašanju vzhodnih reparacij. Rešitev tega vprašanja je na dobrem potu.

Priz, 8. apr. n. Zunanji minister Briand je včeraj v prisotnosti Loucheurja v komisiji za vzhodne reparacije sprejel zastopnike male antante dr. Beneša, dr. Marinkoviča in Titulesca. Splošno se smatra, da bodo pogajanja še ta teden ugodno končana.

Sožalja sv. sinodu

Belgrad, 8. aprila. d. p. Povodom smrti Nj. svetosti patrijarha Dimitrija je prejel sv. sinod veliko število sožalnih pisem in brzojavk: od zastopnika Francije v Belgradu, jeruzalemskega patrijarha Damjana, aleksandrijskega patrijarha Melentija, od argentinskega poslanika na našem dvoru Candioltija, varšavskega metropolita Dionizija, episkopa starozagorskega Pavla in tajnika bolg. Sv. sinoda Petkova, arhieskopa ciprške cerkve Kirila, sarajevskega reis il ulema in Ivana Meštoviča. Grški in poljski listi prinašajo o pokojniku simpatične nekrologe.

Republikanske demonstracije v Španiji

Madrid, 8. aprila. n. Na nekem banketu na čast republikanskemu pisatelju Marcelinu Domingu, katerega se je udeležilo 700 oseb, je publicist Ortega Gassed v nagovoru ostro napadel španskega kralja in pri tem izrekel celo neko psovko, tako da je prisotni vladni komisar razpustil zborovanje. Udeležence je moralo 30 do 40 policistov z orožjem potisniti iz dvorane. Gassed, neki drugi znani republikanski voditelj in pet študentov je bilo aretiranih. Vsi doseđani veliki politični shodi v Madridu po odpravi diktature so se končali z nemiri, tako da vlada ne bo lahko pripustila popolno svobodo govora in zborovanja in odpravila časnikarsko cenzuro.

Pangalos obsojen

Alene, 8. aprila. n. Posebno sodišče je danes obsodilo bivšega diktatorja Pangalosa in njegovce notranjega ministra Vogopolosa radi zlorabe uradne oblasti vsakega na 2 in pol leta ječe ter še pet let izgube državljanških pravic, ker sta pri podelitvi koncesije za neki igralni kazino oškodovala državo za 150.000 mark. Pangalosu se v kazni vteje preiskovalni zapor, vendar pa ga čaka še več procesov radi zlorabe uradne oblasti.

Sporazum Madjarske s Češkoslovaško

Budimpešta, 8. aprila. n. »Magyar Hirlap« pripisuje potovanju grofa Bethlena v Rim veliki politični pomen. Ta obisk v Rimu, ki pa ni v zvezi s pariškimi pogajanjmi, bo trajal nekoliko dni. Vesti iz Pariza poročajo, da je že prišlo do popolnega sporazuma med Madjarsko in Češkoslovaško, posebno kar se tiče spornih 220.000 orlov, katere bo Češkoslovaška še razlastila.

